

HIỆN TƯỢNG “ĐỌC TRONG NÃO” VÀ CÁC SAI SÓT CHÍNH TẢ KHI VIẾT BÀI

Đây là hiện tượng thường xảy ra khi những người viết bài tự kiểm tra lại bài viết của mình. Việc kiểm tra lại bài viết là cần thiết để tránh các lỗi chính tả, sửa lỗi ngữ pháp, chau chuốt lại câu văn.

Ảnh: Corbis.com

Hiện tượng này xảy ra khi người viết đọc lại bài của mình nhiều lần nhưng vẫn không phát hiện và sửa hết lỗi chính tả. Các sai sót này xuất hiện nhiều hơn khi bài viết được thực hiện bằng bàn phím đánh chữ. Nhưng nếu người đọc không phải là người viết bài thì các lỗi chính tả này rất dễ bị phát hiện.

Nguyên nhân của hiện tượng này xuất phát từ tính chất xử lý các thông tin từ mắt của bộ não giữa người viết bài và người đọc bài là khác nhau. Người viết bài khi tự đọc bài viết của mình thường bỏ qua các thông tin do mắt đưa tới mà dùng những cái mình đã sử dụng cho bài viết để thay thế cho các thông tin từ mắt đưa vào não, những từ sai sót về chính tả nếu có trong bài viết sẽ bị thay thế bằng các thông tin đúng về từ đó đã ghi trong não.

Nói cách khác, thay cho việc đọc các ký tự trên trang viết, não đọc các thông tin đã được ghi trong nó theo các liên kết mà nó thiết lập khi viết bài, vì vậy các sai sót trong trang viết không được nhận ra. Trong trường hợp này, mặc dù mắt vẫn đọc, vẫn tạo ra các kích thích thần kinh thị giác nhưng các kích thích đó không được não tiếp nhận để xử lý.

Trường hợp này cũng có thể gọi là “có nhìn mà không thấy”. Sigmund Freud, người khám phá ra hiện tượng phân tâm gọi hiện tượng này là hành vi nghe sai hay nhìn sai. Việc thay thế các thông tin do mắt tiếp nhận bằng các thông tin sẵn có trong não là một phương pháp xử lý thông tin của não. Do quá trình này diễn ra đồng thời với quá trình đọc bài viết nên hiện tượng này thường ít được quan tâm. Nhưng nếu không khắc phục sẽ trở thành những thói quen viết sai chính tả cho người viết.

Hiện tượng này là mặt trái của sự nhận thức sáng tạo. Nhận thức sáng tạo là khả năng nhận biết về đối tượng nhiều hơn các thông tin do hệ thống các cơ quan cảm giác tiếp nhận. Trong nhận thức sáng tạo, bộ não cũng sử dụng các thông tin đã có trong não để xử lý các thông tin mới tiếp nhận bằng các hình thức bổ sung, thay thế, điều chỉnh các kích thích thần kinh đến từ các cơ quan cảm giác để hiểu rõ về đối tượng hơn những thông tin do đối tượng cung cấp. Các thông tin được

đọc trong não sẽ thay thế các thông tin do mắt tiếp nhận nên có nhiều trường hợp đối tượng bị làm cho khác đi trong não. Khi đọc lần đầu bài viết của người khác, người đọc có xu hướng tiếp nhận đầy đủ và chính xác các thông tin trong bài viết cho nên dễ phát hiện ra các lỗi hơn người viết tự đọc bài của mình.

Để khắc phục các lỗi chính tả (và một số lỗi khác), người viết không nên tự kiểm tra bài viết của mình mà nhờ người khác kiểm tra hộ để tìm được các lỗi đó. Trong trường hợp phải tự kiểm tra thì tốt nhất là không nên kiểm tra ngay sau khi vừa kết thúc bài viết để bộ não có thời gian tạm quên đi bài viết, khi đó việc đọc lại bài viết của mình sẽ giống như việc đọc bài viết của người khác. Còn trong trường hợp phải kiểm tra ngay thì nên đọc lại nhiều lần để không bỏ sót lỗi.